

„ASACHI“

REVISTA ȘTIINȚIFICĂ LITERARĂ

Comitetul de Redacțiune: Dr. D. Cantimir, I. Negre, Grigori
N. Lazu, C. Hogaș și V. C. Buțureanu *cu colaborarea mem-
brilor Societății „Asachi.”*

**Observații asupra învățământului nostru și necesitatea
unei reforme.**

(Urmare la No. 6)

II.

Dacă întoarcem privirile asupra direcțiunei și organi-
zării învățământului privitor pe copile, videm un reu și
mal mare.

Învățământul primar al fetelor, abia le dă niște slabe
cunoștinți de scriere și cetire; pare că aceasta ar fi ul-
tima rațiune, scop și menire femeii în societate.

Nimica privitor la gospodărie, la educația familiară, la
dobândirea unor cunoștinți și aptitudeni de a-și agonisi esis-
tența zilnică, prin muncă ajutate de aceste cunoștinți.

O copilă ce a terminat nu numai cursul primar dar
chiar și cel secundar, nu știe să croiască și să coasă o ca-
meșă, o rochie, sau să împletească niște colțuni n'are nici
o cunoștință despre gospodărie și economia casnică.

Școlile profesionale nu sunt unde să se poată duce
în esențiar nu sunt primite; mulțimea lor din scoalele
primare sunt sarace; ne având ce face și nici o cunoștință
specială, căci și țesutul, și cusutul și torsul din casa pă-
rintească le au părăsit, adesa sub inriurirea scoalei teo-
retice, ori cine poate găsi căile ce apucă... .

Actuala stare a învățământului fetelor, prezintă un al doilea proletariat, mai ales pentru orașe: proletariatul femeilor.

Până la înființarea scoalelor profesionale pentru fete, ar trebui că macar în fie care oraș, să se înființeze pe lângă o școală de fete, un atelier, unde să se adune copilele în oarele de după amiază; aci, copilele fiind sub conducerea unei maistre și a institutoarelor, să li să dea cunoștințe și aplicațiuni profesionale la croit, cusut, împletit și alte cunoștințe speciale.

A mai lasa starea învățământului fetelor cum este până astăzi, este a le pregăti noi înșine ruina lor. Copila care termină astăzi cursul primar nu este de cât o păpușă, ornată exterior, însă fără nici o viață, fără nici o cunoștință necesară ei.

Copilele care terminând cursul primar și au mijloace, se duc în școala centrală, și pentru ce? pentru a deveni în urmă profesoare.

Se discută de mulți rolul femeii în societate și se căută al asimila cu a barbatului; orî câtă dreptate însă ar avea acestia, eu cred că femeia în societate are o menire, o destinație în unele afaceri, diferită de a bărbatului, și că prin urmare nu trebuie ca prin educațiune și instrucțiune să' pervertim destinația și meuirea sa.

Educațiunea și instruirea femeii, trebuie se tindă a o face soția virtuoasă, bună muncă și o înțeleaptă și preveghetoare gospodină. Sămându-i caracterul și dându-i cultura în acest scop, s'o înzestrăm și cu cunoștințe practice, ca în orî ce împrejurări, în orî ce poziție s'ar afla, se'și poată agonisi onest și demn existența sa.

III.

Dacă acum aruncăm observațiile asupra seminariilor noastre, vedem că acestea după organizarea lor actuală de la 1871 în coace, au devenit ultima scapare, acelor cari

nu mai pot urma nici un curs secundar sau special sau nu găsesc altă ocupație: toți aceștia aleargă la seminarii spre a capata dreptul la preuție. Nivelul moral și cultural al clerului nostru probează asta îndestul.

Am scris de mai multe ori în cestiunea reformei seminariilor și am emis opinia:

Seminariile să se desființeze; în locul lor să se institue două facultăți teologice; elevii care termină liceile și voesc a se destina preuției, intră în facultatea teologică.

Dar spre a ajunge la aceasta, spre a încuraja tinerii la preuție trebuie a îmbunătăți soarta clerului: a forma parochii până la 300 familii, a fixa un preut de parochie săi regula un salar satisfăcător.

Nimic așa cred că vom avea un cler și luminat și independent, car nu ca astăzi ignorant și în poziție de cerșitori.

Prin această analiză, am atins numai o parte a relei direcțiuni a învățământului și de aci necesitatea unei reforme și îmbunătățiri, și aceasta am făcut-o spre a servi ca materie de observație celor ce se ocupă cu reforma învățământului.

Poate unii să susțină că școala este de vină pentru aceste rezultate. Greșesc; căci școala n'au putut urma de cât direcția ce i s'a dat prin lege și programe, și părinții nu s'au putut duce copii de cât în școlile ce există; astfel să avem i-aș dus și îi duc unde li place în străinătate sau în învățământul privat, alt dușman al învățământului public.

Vinovatul dar principal, respectiv de starea învățământului, este statul și societatea, care nu s'au gândit nici o dată să organizeze învățământul și seî de o direcție și o multiplicitate de răspunzătoare cu nevoile și cerințele atât a statului nostru cât și ale timpului precum și cu necesitățile și mijloacele fiecărui părinte de copii.

IV.

Observând programele, și aci vedem un rău din cele mai mari și mai dăunătoriu învățământului.

Programele la noi cuprind o multiplicitate de obiecte și un haos de materie foarte greu de urmat și pătruns de elevi, parcă s'ar voi ca din fie-care curs de învățămînt aparte, fie primar, fie secundară fie liceal, să scoatem învățați complecți; umplem mințea copilului cu atâtea obiecte și materii încât dacă nu știe nimica, știe prea puțin în raport cu timpul ce consumă pentru aceasta. Vom cita un singur exemplu în aceasta.

Învățământul primar, care este obligator, trebuie să dea copilului primele cunoștințe în limba sa, adică să-l învețe a citi bine, a scrie și vorbi corect și după firea limbei, a ști să calculeze în un mod expeditiv, clar și mai mult practic și a cunoaște bine istoria și geografia țerei sale iar toate cele-alte materii a căror cunoștință elementară ar mai necesita cursul primar, să le învețe prin lectură. Programa însă îi pune o mulțime de obiecte și un haos de materie: toate obligatoare și să le învețe pe de rost. Ce poate decî face un copil în etatea sa, cu asemenea greutate? Foarte puțin dacă nu nimica.

Alt rău a învățământului nostru este schimbarea în fie care an a programelor, prin care se aduce confuziune și întrerupere în materie, metode. Profesorii și elevii nu mai pot să-și formeze nici-odată un plan bine conceput și cunoscut care să-l urmeze macar un curs, nici pot să-și facă niște manuale complete. Programele decî ar trebui să aibă cel puțin durata unui curs complet.

V.

Să mai vorbim de relele și defectele ce cuprinde în sine legea instrucțiunei? Nu, sunt cunoscute acestea; însăși necesitatea reformei probează aceasta.

O lege ca să fie bună, trebuie să fie bine studiată timp îndelungat, să fie acomodată nevoilor, moravurilor și cerințelor poporului.

Actuala lege de instrucțiune n'a fost de cât o traducere a legii Franceze cu mici omisiuni și adăugiri. De aci ori cine înțelege că ea nu se potrivea cu noi. Afară de aceasta, de la 1865 și până astăzi s'au făcut schimbări și noue creațiuni în învățământ, fără ca atribuțiunile și raporturile acestora să fie regulate prin legi sau regulamente ceea ce au produs *comotțiuni* și în învățământ și în membrii corpului didactic. Am văzut profesori numiți de ministeriu la scoalele întreținute de comună sau județe, dați afară, distuiți de primari, fără ca ministrul să poată face ceva și fără ca cel lovit să aibă ajutorul legii. Legea le-a cerut numai titluri și obligații, iar respectiv de respectarea dreptului a fost și este mută vis-a-vis de aceste creațiuni.

Fiinesc cu aceste puține observațiuni. Le-am reprodus după cum am zis spre a fi ca materie de observare, barbaților competenți ce se ocupă în reforma învățământului.

Conchidem din aceasta că o reformă în învățământ este imperios cerută.

Însă această reformă nu se poate nici improviza nici a se face numai prin programe, trebuie dar a reforma însăși și legea instrucțiunii, trebuie dar a organiza învățământul și să-l pună o bază bine definită; programele nu sunt mai departe de cât un tipic, o procedură, o consecință trasă de însăși legea învățământului.

Formarea legii învățământului, respectiv de organizarea sa este cea mai grea, căci este deslegarea și regularea unei probleme sociologice, în care se întâlnesc și se cer toate interesele națiunii, iar ca rezultat toată direcțiunea, toate bunurile, toate relele învățământului se reflectează în viața socială, în mișcarea economică a țerei, în mersul și spiritul politic.

Iată pentru ce în reforma învățământului, se cere studiu aprofundat, observând nevoile, moravurile și cerințele poporului; improvizările în legea învățământului sunt cele mai periculoase căci ating întreg organismul social.

VI.

Respectiv de direcțiunea învățământului, de distribuțiunea sa, cred că o țară trebuie să aibă toate felurile de scoale, așa că fie-care părinte după mijloacele sale, după cariera ce voește a da copilului seu, să găsească în țară scoale unde se'l dea.

Astăzi se vede o luptă, o reacțiune contra învățământului clasic: aceasta probează insuficiența acestui învățământ și multiplele cerinți pe care el nu le poate satisface.

Nu sunt contra clasicismului căci și el a avut, are și va avea un mare rol în dezvoltarea culturală a omenirii; însă, numai învățământul clasic nu ajunge, nu poate satisface toate cerințele culturii, progresului și civilizației. Existența numai a învățământului clasic fără învățământul special, este schioapă.

Trebuie dar să creăm pe lângă învățământul clasic și învățământul special, ba încă după starea noastră, după cerințele timpului și trebuințele economice, trebuie să dăm o mai mare întindere învățământului special și profesional.

Trebuie dar să creăm cel mai mare număr posibil de scoale reale, scoale industriale, scoale de meserii, scoale de agricultură, scoale de mecanică, scoale pentru formarea tinerilor la trebuințele căilor ferate. Și pentru ca tinerii din aceste cursuri să nu alerge și dânsii în urmă tot la budget, să creăm scoala politehnică, și alte scoale speciale care sunt în strânsă legătură cu învățământul real după cum învățământul clasic este în strânsă legătură cu învățământul universitar.

Crearea învățământului special, urmat de scoalele profesionale, pe lângă avantajele practice ce reprezintă, mai este trebuit și din alt punct de vedere.

Nu toți copiii pot să aibă chemare și talente pentru o dezvoltare clasică; afară de aceste învățământul clasic spre a fi complet, spre a putea fi productiv și folositor celor care îl urmează, cere o durată de 16 ani împreună cu cursul primar. Foarte puțini părinți sunt dar, cari să aibă mijloace a ține la învățatură pe copiii lor atâta timp; copiii celor saraci dar, din această cauză, rămân fără o instrucție completă și fără nici o carieră.

Învățământul special din contra prezintă în multe ramuri ale sale, o durată mai scurtă, o cunoștință mai completă mai practică, și este accesibil, mai multor copii în raport cu talentele, aplicările lor și cu mijloacele părinților lor.

Tot din lipsa învățământului special, o mulțime de copii se perd; așa se văd în gimnaziu prin clasa I-ia sute de elevi; o mulțime din aceștia se văd că n'au chemare și talente pentru a face un curs secundar; șed câte doi ani într-o clasă și numai pot reuși să treacă înainte; sunt deci deștulară din școală. Ce să facă; Iată un timp pierdut pentru ei! Iată sacrificiile și cheltuelile părinților aruncate în vânt.

În crearea de școli trebuie să domineze principiul: „*Să avem școli pentru toate clasele societății.*” În crearea dar de școli trebuie să avem în vedere trebuințele țerei și mijloacele sale bănești—și de cât să avem multe școli și rele mai bine puține și bune; de cât să avem o mulțime de școli secundare cu același fel de învățământ, mai bine puține bune și în toate ramurile de învățământ necesare diverselor clase a societății; așa că fie care părinte, de copii se pînăscă, în țara sa școli trebuitoare carierei ce voește să distine pe fiul seu atât în raport cu talentele cât și cu mijloacele sale.

Pornind de la acest princip la statistica școlilor noastre, vom observa că învățământul primar fiind obligator și dând instrucțiunea elementară, trebuie se fie același să aibă aceiași organizare; prin urmare aceste școli trebuie

se fie cât se poate de multe, așa că am putea zice că crearea și mulțimea scoalelor primare trebuie se fie în același raport cu populația fie-cărui oraș, fie-cărei comuni.

În învățământul secundar, nu se poate urma această procedură, în acest învățământ trebuie se predomineze principiul.

„Să avem scoale pentru toate clasele societății“.

La noi în crearea scoalelor pentru învățământul secundar nu s'a păzit nici cum acest princip; ba din contra s'a creat adesea scoale, nu după trebuințele societății. ci după trebuințele, ambițiunile și impulsunile locale.

Așa, am căutat să avem 30 gimnazii, 8 licee, 8 seminarii, 2 universități, trei scoale centrale de fete și abia trei scoale de comerț, una de agricultură și una de poduri și soșele; și abia două scoale reale, și aceste înființate de comuni și susținute cu niște greutateți că se luptă între viață și moarte.

Unde este învățământul real susținut de stat; Unde este învățământul special? Unde este politehnica? Dar învățământul industrial, a meseriilor și agricol? Nicăirea! Iată cum învățământul clasic s'a lătit și susținut în detrimentul celui real și special! Iată cauza rezultatelor la care am ajuns!—Și apoi chiar învățământul clasico-științific a dat el roade după întinderea și susținerea ce i s'a dat? Nu. Căci n'am creat macar scoala normală superioară la timp care să ne dea buni profesori; am căutat să înființăm mai curând două universități ca să căpătăm mulți juriști.

În raport cu nevoile țerei, cu mijloacele sale, buna rațiune, interesul țerei cerea să facem o repartiție dreaptă diferitelor scoale. În loc să avem atâtea gimnazii, licee, universități, seminarii, se putea face o repartiție dreaptă, așa în loc de atâtea gimnazii și licee, puteam se avem mai puține, și cele-alte destinate învățământului special; în loc de două universități, puteam se avem una completă

și bună cu toate facultățile, și o școală normală superioară; în locul a două facultăți de medicină puteam se avea una și bună și o școală politehnică; în locul atâtor secundarilor puteam se avem mai puține, și o facultate teologică; toate acestea în raport cu întinderea țerei și mijloacele bănești căci nu suntem o Franță. Așa ca cu acești mijloace, cu care se susține astăzi învățământul, s'ar fi putut și se poate crea și susține toate categoriile de învățământ și școli trebuitoare diverselor clase a societății, și n'am fi ajuns la astă stare bolnavă de a ne plânge contra școlilor, învățământului și rezultatelor sale,

Am făcut noi înșine lucș de clasicism; am căutat să avem numai, literați istorici, juriști, retori, iar când am avut nevoie de ingineri, arhitecți, mecanici, financiari, chimici, farmaciști, maistri în diferitele industrii, fabricauți, meșteriști, am alergat la studiu în străinătate, carii am avut mijloace, sau am căutat a ne aduce aceste capacități și acești factori din străinătate sau ai alege dintre străinii din țară, adesa mediocri și cărpaci. Am văzut adesa ingineri și arhitecți pe la comună și județe, persoane, numaicu patru clase reale, și încă trecând de capacități.

Da căutăm a ne convinge de aceasta din un singur fapt: până mai erî țara noastră era plină de medici, arhitecți și ingineri străini, carii sub raportul științei D-zeu știe că cunoșteau.

Da bine abia s'a înființat școala de medicină și școala de poduri și soșele și cu toții suntem veseli de ceea ce au produs și produc. Va obiecta cineva că și aceștia sunt tot slujbași; așa este dar, tot aceia nu vor contesta că această nu și o carieră independentă și productivă și că pot să trăiască și fără a fi slujbași ai statului.

Ca confirmare a adevărului și principiului susținut în crearea școlilor pentru învățământul secundar, vom cita câteva exemple: observați statistica școlilor din Brașov

și veți vedea că Brașovul, un oraș mic, în împrejurări cu totul deosebite de cât țara noastră: are un gimnaziu cu opt clase; o școală reală, o școală comercială; o școală preparandară, o școală superioară de fete, o școală de meșteșuguri, un repetitor, o sală de lectură, un muzeu și cabinet de științele Naturale: toate aceste instituții susținute numai prin sacrificiile române, ce poartă numele de *Consistoriu*.

Observați Cernăuții în Bucovina și veți vedea că are; un gimnaziu cu opt clase, o școală reală (Realschul) cu opt clase, o facultate teologică, o universitate, și o mulțime de școli pentru toate ramurile învățământului: toate susținute din fondul *religionar*, a averii românilor din Bucovina, așa că Cernăuții a început deja a atrage tinerii din țara noastră; chiar anul acesta sunt la Universitate tinerii din România și trei candidați la teologie, după cum îmi scrie un prieten al meu din Bucovina, zicându-mi; „*videți că Austria vă cucerește și pe calea științifică*“

Apropo de principiul cel susțin în crearea, repartizarea învățământului secundar, un amic al meu îmi zicea: „foarte bine și admit acest princip; însă în țară la noi nu se va mai aplica din cauza ambițiilor locale și așa vom merge tot spre ruină. Nu vezi, că fie-care oraș în România pretinde se aibă toate școlile în sânul său.“

Așa este, însă barbații care înadevăr au durere de inimă pentru binele țerei, cari înadevăr voesc a organiza învățământul și a-l face folositor și accesibil tuturor claselor societății, nu trebuie să se uite la aceste abilități, și spre a le împaca poate face plasarea institutelor de învățământ după importanța și a lor și a localităților; așa se va putea avea un liceu bun în Iași, și o școală specială completă în Botoșani; se va putea avea o universitate bună în București și o școală normală superioară completă și una politehnică în Iași; se va putea avea o școală reală în

liceu și un Iași și un gimnaziu clasic în Bacău sau Piatra, o școală comercială în Galați și una profesională în alt oraș și așa și pentru cele alte scoale și localități. Acesta ar fi și un mijoc de cimentare a elementului român, și de instruire, căci în diversele scoale, s'ar întâlni tineri scolarî din diversele județe și localități a țerei.

VII.

Nu este destul pe lângă aceasta a organiza învățământul, ci de toată direcția și multiplicitatea trebuitoare; a crea toate foliurile de scoale. Că aceasta să nu existe numai cu numele sau să nu producă rezultatele dorite, trebuie să ne gândim și la mijloacele necesare ca învățământul să prospere.

Așa în scoalele fără internat, copiii, învață foarte puțin și sunt lipsiți de necontenită îngrijire și ajutor ce trebuie să se dea creșterii și dezvoltării lor. Trebuie dar să ne gândim la mijloacele prin care să putem face ca copilul să înțeleagă și să folosească cu folos toate oarele atât în clas cât și afară de clasă, atât sub raportul învățării cât și a purtării.

Un alt rău foarte mare, putem zice un pericol, la remedierea căruia reformatorii noștri, trebuie să se gândească foarte serios este: Atât în scoalele de prin orașele mari cât și de prin provincii, elementul român este copleșit de elementul străin ce tinde a ne cotorosi.

Un deosebire în scoalele din provincii copiii sunt săraci și cei cei bogați și-i duc în scoale private; cei mai mulți sunt din comunele rurale; îi fiind săraci, adesea nu pot ține concurență cu elementul străin la învățătură din școlile împrejurării, așa că o mulțime sucombă și se pierd. Trebuie dar a ne gândi serios ce mijloace să se aplice ca elementul român să prevaleze, să țină luptă contra elementului străin. De nu ne vom gândi la acest mijloc, populațiile rurale, vor fi lipsite de membri cu o instrucțiune

mai întinsă și prin urmare în stare de a susține cu folos lupta contra străinismului ce caută a ni cotropi.

Un alt rău care a lovit învățământul și îl lovește, care l'a compromis și îl compromite, care chiar a demoralizat tinerimea este: nu s'a cerut nici odată condiții și titluri de capacitate și moralitate de la cei chemați în diverse ramuri, cariere și funcțiuni. Dacă a ezistat vro lege sau dacă s'a cerut, apoi aceasta a ezistat numai pe hârtie și nici odată nu s'a respectat; așa că cel cu patru clase primare, dacă a văzut că poate să ajungă până și președinte de tribunal, fără alt studiu, nu s'a dus mai departe nici la învățatură nici la altă ocupație sau meserie, ci la condeire. Cei din gimnaziu, licee, universități, văzind că chiar cei cu clase primare ajung în diferite ramuri și funcțiuni, fără nici un titlu de studiu, mulți nu s'a mai terminat studiul și a alergat la diferite funcții, așa că s'a văzut și se văd ocupate diversele ramuri sociale de mediocrități: toate aceste să reflectat asupra învățământului și progresului său. Vizitați diferitele autorități și vă veți convinge de acest adevăr, așa că chiar Statul și Societatea au contribuit a compromite progresul învățământului, a l' slăbi, compromite, iar pe tinerime au demoralizat'o.

Reformatorii și organizatorii învățământului trebuie se le aibă toate aceste în vedere.

Înainte de a păși la orî-ce reformă, îi ar trebui mai întâi se inspecteză toate orașele, toate satele toate autoritățile, toate scoalele, să studiază toate împrejurările, trebuințele, plecarile, nevoile, moravurile; să vadă ceia ce este bun, ceia ce este rău, ceea ce lipsește și apoi să pasască la studiul reformei și organizarea învățământului. Numai de pe canape sau numai șezind între patru pereți, fără a studia țara și nevoile ei, nu se poate organiza învățământul, ci distruge.

Ma! In toate statele se vede astă-zî o mişcare, o activitate foarte mare în privirea organizării şi direcţiunei învăţămîntului. Să discuta rolul învăţămîntului clasic şi real se căuta a se micşura cel clasic şi a da o întindere mai mare celui real. Numai discut rolul şi importanţa şi a unuia şi a altuia, căci şi la noi s'aŭ convins acuma mai cu timp că numai cu învăţămîntul clasic nu merge.

Maiŭ cetind aceste observaţii generale asupra învăţămîntului nostru, vor zice: prostii, nerozii, imposibilităţi, pedantismuri. Fie senătoşi aceia şi mângâi-se cu aceste espedii. Eu n'am pus de la mine nimica, ci tot ce am scris în această observaţie generală este văzut şi luat din starea noastră actuală, este reproducţia faptelor văzute în toate zilele.

Şi apoi cŭ n'am scris aceste observaţii generale nici pentru prostii nici pentru filosofi, ci pentru bărbaţi înţelepţi, cu bun simţ şi cu practica lucrului, cariŭ ca şi alţii, vor culege din aceste observaţii ce vor găsi bun şi vor nota în cartea lor, în studiul ce trebuie să se facă asupra organizării şi direcţiunei învăţămîntului.

Vom lăchii aceste observaţii generale cu un articol din revista economică ale renumitului nostru profesor şi publicist Dl. Al. Xenopol. intitulat: „Instrucţiunea“ şi după aceea vom trata în articolele următoare despre fie-care ramă de învăţămînt, organizarea sa, şi despre alte reforme şi metode atîngătoare de învăţămînt,

Statutul nostru scolar e în genere aşa întocmit în cât se dea totel biurocraţi şi funcţionari. De la scoala sătească până la Universitate se înveţă în scoalele noastre într-un grad mai mare sau mai mic ştiinţa mult preţioasă de a mînuŭi pana pentru a intra în vre-o cancelarie. Din atenţii ceŭ cu carte se naşte clasa cea scârboasă, demoralizată şi coruptă a notarilor, care sunt o ciumă pentru ţara noastră. Din orăşeniŭ ceŭ mai mici iesă greşeri şi

noștri sunt talente, care păcat de Dumnezeu de sar fi perdut. Oare dacă învațau mai bine de cât a scrie jalbe și adrese, a croi niște pantaloni sau a face o păreche de ciubote societatea ar fi perdut printr'aceasta? Noi credem că ar fi câștigat și nu numai ea dară și indivizii acei nenorociți, care dacă sunt dați afară din slujbe nule rămâne alt ceva de făcut de cât ași lua viața sau a deveni hoț de codru. Ar fi câștigat și ei, căci ar fi devenit părinți de familie onesti și muncitori, agonisindu-se pânea cu sudoarea frunții sale și producând prin muncă bunuri reale în societate. Dar unde să se învețe aceste lucruri *dacă nu sunt scoli pentru aceasta*. Unde este câte o școală de meserii și cum este ea întreținută? În loc ca statul să înființeze de aceste scoli în toate orașele, pentru meseriile cele mai diverse și nu numai cât pentru două sau trei, - ce vedem? în fie-care oraș câte un gimnaziu sau liceu, în care băeții noștri învață latinește pentru a dovedi mai bine că sunt de origine romană, ba chiar și grecește pentru a traduce în mod miserabil de nenorocitul Homer, sau pe Aristofan. În centrele mai mari apoi vedem Universități pentru crearea tot de oameni ce nu produc nimic și nu aflăm nici o propunere pentru înființarea unui Politehnice spre învățarea științelor reale. Într'o țară agricolă ca a noastră, câte scoli de agricultură sunt? Una și aceia ca vai de ia; câte ferme model? nici una. Și apoi se miară lumea că toți industriașii (mai ales din Moldova) sunt Evrei sau Nemți sau altă naționalitate. Dar cine vor fi dacă nu aceștia? Români: nu vreau să fie, căci ca popor dominat vreau se imiteze pe *României administrează*; foarte bine - numai când li s'au rupt ciubotele chiamă pe Evreu, când li s'a stricat giamul chiama ear pe Evreu, când au nevoie de un surtuc chiamă tot pe evreu. Și apoi strigăm că ne au coplișit Evreii; dar golurile industriale, trebuie să le umple cine-va; la noi le-au umplut Evreii, și cât timp îi vom lăsa în toată libertatea să ne copleșască ne vor copleși, să ne omare; ne vor omora;

sub-grefierii și legiunea cea nesfârșită de copiiști și scriitori. Din Universitățile esă mai înainte de toate avocații și juriștii cari intră în magistratură, apoi medicii care așteaptă tot salariul de la stat, și de când avem drumuri de fer mai esă și inginerii dar tot cu speranță de a intra în bugetul statului. Prin urmare ce produc scoalele? *asiprantii la posturi* și nimic mai mult. Și pericolul cel mare este că printr'o asemenea creștere și instrucție se detrage chiar clasa de jos a poporului de la ocupații productive și se învață a trăi pe părăsiți pe socoteala statului. Băetul lui Badea Stan după ce a învățat și el a încurca două buchi, nu mai vroște în ruptul capului se mai iee de coarnele plugului ci, se face și el boerinaș, înbracă surtuc și pantaloni, pune pana după urechie și se face notar în satul său. Băetul olarului sau a bărbierului (singurele industrii ce au mai rămas în mâinile naționalilor) după ce esă din scoala primară intră în gimnaziu, învață Grecește, Latinește, Francezește,—*risum teneatis*—și apoi intră și el copist și din 90 lei pe lună găsește mijlocul de a pune pălărie naltă și de a se plimba Dumineca picior picior în Birjă la Copou sau la Soșea. În loc ca băetul olarului să învețe meșteșugul tatălui seu sau un alt analog, el își esă din sfera sa și devine un consumator părăsit, care nu produce alt ceva de cât feștelește pe an câte-va topuri de hirtie. Aici e răul cel mare al instrucțiunei noastre, *că scoale din sfera lor oameni de jos pentru a'i pune într'o pozițiune măestrită* pe care apoi nu o mai pot susține de cât prin șărlătăni și cotcării, corupând ast-fel oamenii până în moralul lor. Dar să se va spune că acesta este prețiosul sistem al egalității că pentru ce să n'ajungă și opinea dacă are talent, a-lătura cu ciubota. Dar! *dacă are talent*. Acesta în esă va eși la lumină numai decît, căci talentele nu rămân sub oboroc, și ele în tot-dea-una își fac drum și esă la vâsul tuturor. Dar oare se va pretinde că toți scriitorășii

căci în lupta cea cumplită pentru viață, fie-care se gândeste întâi la sine și apoi la aproapele său.

Lipsa prin urmare cea mai simțită la noi în țară este cea de școli potrivite cu nevoile țerei, de școli care să facă plugari din băetul plugarului, dar plugari inteligenți; să facă ciubotari, și croitori, steclari și tinichigii, alamarî, ferari din băeții de pitari, bărbieri și lăcătuși iar să nu i crească pe aceștia toți împreună cu acei de oameni avuți cu grecească și latinească, cu filosofie, retorică și istorie știind bine că talentul extra-ordinar va eși în tot-dea-una la lumină.

În această părere ca instrucțiunea la noi în țară e vicioasă din fundament, simțim o deosebită mulțămire de a avea în partea noastră, pe singurul adevărat economist ce l-au avut vre-odată România, pe Marțian, omul acela care încă de mult timp văzind răul ce ne amenință a striga să ne păzim, dar ca toate glasurile cele într'a-devăr bine-voitoare în această nenorocită țară, au ramas fără resunet. Iată ce spune el în una din scrierile sale economice: „N'am învățat și nu învățăm de cât a trăi (consuma) în eleganță; nu ne ocupăm de cât cu politica de partide și toată sistemul nostru de instrucțiune nu a produs ceva mai folositor de cât o legiune de avocați. Dar fiind că scoalele noastre nu produc de-cât poeți și avocați când ne trebuiesc ciubote, haine, scule, instrumente, când ni se frânge o roată, când ni se strică ferul plugului, când ni s'aū oprit mașina, ce am cumparat-o cu două luni de zile mai înainte cu mii de galbeni, trebuie să alergăm la străini și încă ne ținem fericiți cand îi avem între noi ca să ne facă cele trebuincioase și ca să nu trebuiască să trimitem comisiuni în străinatate. Ni trebuie înainte de toate școli profesionale organizate și respîndite prin județe dupa trebuințele industriale locale și în capitala Romaniei înainte de o Universitate de științi netrebuiește o Politehnică adică

o universitate a industriilor. „Nu este nimic mai absurd de cât față cu nenumăratele trebuințe ale societății a impune întregii generații viitoare o singură programă, aceea care s'ar cuveni numai minorității sau unei grupe destinate a întreține marile tradițiuni literare. Gimnaziile noastre nu fac deosebire între viitorul om de stat și între viitorul bucatar. A generaliza ast-fel educația, este a nu ține seama de trebuințele vieții. Căci dacă se cuvine unei națiuni ca studiile liberale să le aiba în onoare, cu atâta mai mult este de lipsă a înmulți studiile practice și a da tuturor puterilor producătoare scumpele pârghii ale științei și ale artelor, care ne înmulțesc puterile într'un mod nemăsurat.

I. N.

(Va urma)

CERCETARI ASUPRA STAREI ȚĂRANULUI

DE

DOMNUL DOCTOR ANTONIU

B E T I E A

(Urmare)

Beția a ajuns la noi o calamitate socială pentru populațiunea rurală, zice autorul în broșura sa. Un trist și înspăimântător adevăr, căci viciul beției s'a întins și se întinde într'un mod progresiv asupra țăranilor noștri, rîpindule vigoarea fizică, intelectuală și consumându-le produsul muncii.

Cadrul unei analize a acestei broșuri nu'mi permit, de cât a indica într'un mod general, consecvențele triste la care sunt espuși indivizii dedați băuturilor spirituoase și în special beției de rachiu, care este din nenorocire foarte

respândită în această parte a țerei; lăsind pentru altă ocaziune, espunerea diverselor împrejurări ce au contribuit foarte mult, la propagarea acestui viciu, care din punctul de vedere economic și național a devenit o adevărată calamitate.

Indivizii atinși de viciul beției, orî care ar fi vigoarea sănătății și a constituțiunei lor, cad fatalmente în prada multor boale grave, numite organice ale stomacului, ficatului, rărunchilor, inimii și altele; care toate aū de terminațiune finală moartea.

Pe lângă aceste, toate boalele accidentale sau epidemice, se arată cu o gravitate mult mai mare la bețivi.

Indivizii care încep a se da la beție, simțesc prin băutura pentru un moment o alinare înșălătoare a suferinților, la care însuși acest viciu daū naștere, această împrejurare este dese orî o pedică că pătimașul nu vede și nu voește a se convinge, ca prin rachiul ce bea nu face, de cât a adăuga puteri noi pericolului ce'l amerință. Cine nu a văzut, cum sătenii cei mai frumoși și mai viguroși, se consumă sub acțiunea aces'eî nenorocite otrăvi, devenind subrezî, gâlbîgioși, umflați, fără putere și în cele din urmă căzind în dropică, prin degenerarea tuturor organelor, chinuindu-se până ce 'și daū ultima suflare, înainte de a fi atins jumatarea unei existențe naturale.

Facultățile intelectuale, prin abuzul rachiului, sunt atinse foarte grav, căci individul în stare de beție ne mai putând judeca și stăpăni acțiunile sale, comite orî-ce fapte fără a'și da samă de gravitatea lor.—Analele judeciare ne dau exemplele cele mai triste, de crime și delictes oribile săvârșite de indivizi beți sau cuprinși de viciul beției, care confirmă că facultățile intelectuale sunt abolite în toate funcțiunile lor, în cât timp acțiunea alcoolului are loc.

Afară de aceasta, viciul beției aduce ca consecuența

noaptele în medicină, sub numire de deliruri și nebunii alcoolice.

Produsul muncii indivizilor atinși de viciul beției, nu numai că scade în proporțiune cu timpul și persistența lui, afară de aceasta tot ce câștigă prin muncă, cheltuieste cu nepăsare și fără grijă de alte trebuinți, pentru a se otrăvi cu neconținere; lăsind familia și nenorociții săi copii, lipsiți de cele necesare și în cea mai cumplită miserie, care mizerie crește și contribuie mult, la toate nenorocirile ce atrag după sine viciul beției. În cât cu drept cuvânt, beția se poate considera ca izvorul tuturor nenorocirilor, consecvența degenerațiunii fizice, morale și materilae.

Abuzul băuturilor spirtoase, ia pe fie-care an proporțiuni mai mari, săpând și ruinând temelia fundamentului nostru național, și ca o dovadă la cele zise de D. Dr. Antoniu, alătur aicea un tablou de numărul debitanților din județul Neamțu, de la 1873 până la 1 Octombrie 1881 extras din arhivele casieriei generale a acestui județ.

T A B L O U

De debitanții de băuturi spirtoase din jud. Neamț.

CLASIFICAREA COMUNELOR	1873	1874	1875	1876	1877	1878	1879	1880	1881	Total
Comuuele Rurale	875	886	406	459	407	419	420	488	464	3,822
Urba Peatra	68	89	79	107	118	181	138	148	162	1,040
• Neamțu	77	76	75	80	98	94	102	97	105	604
Total	518	551	560	646	623	644	660	733	731	5,666

În fața acestor cifre ne contestate, orî cine poate a se convinge de deplin, că viciul beției se răspândește în proporțiune cu numărul crâsmelor ce crește pe fie-care an, și prin consecvențe și cantitatea rachiului ce se

consumă; fiind că în comunele rurale, rachiul este în cele mai multe crășme, singura băntură ce se debitează.

Știința constată asemenea, că bețica are o influență nenorocită, chiar asupra copiilor ce nasc din părinți atinși de acest nenorocit viciu. Ast-feliu unii copii se nasc într'o stare de slăbăciune fizică ce le curmă firul existenței înainte de a fi atins vrâsta de 7 ani. Alții nasc cu defecte organice, sau într'o stare de excitațiune nervoasă ce îi expune la spasmiuri, epilepsie și idiotism, sau în fine cu dispoziții vădite cătră fapte imorale și criminale, când ajung într'o vrâstă înaintată, în cât în toate cazurile, după ce viciul beției a făcut o victimă din individul atins, urmașii se sunt condamnați asemenea a urma soarta părinților.

Chestiunea beției a ocupat foarte mult, pe higieniști, economiști și oameni de stat a diversilor țeri în toate timpurile; trebuie să constătăm înse, că din nenorocire acest viciu nu a putut fi sterpit cu desevărsire, ba din contra el a resistat la toate obstaculele ce i s'au opus prin legi, regulamente, societăți de temperare, premiarea celor ce și părăsesc viciul și chiar prin pedepsirea în unele țeri; statisticele ne arată asemenea că în unele țeri, au reușit a înpuțina numărul bețivilor prin un mijloc, care din nenorocire au ramas fără efect asupra bețivilor din altă țară.

De acea cred că și la noi, trebuie a se studia cu serioșitate, cauzele ce propagă bețica, pentru a putea cunoaște măsurile ce cată să i opunem. După părerea mea cred, că înmulțirea crășmelor prin sate și pe la drumurile mari a contribuit mult la lățirea beției printre locuitorii rurali, pe lângă aceasta crășmarii au fost lasați în tot-dea-una fără nici un control din partea autorităților, în cât în dorința nesățioasă ce au de a se îmbogăți, nu au cruțat nici un mijloc de falsificare a bănturilor. ademenirea

și coruperea consumatorilor, pentru a-i aduce în aceeași stare de nesimțire și degradațiune, spre a-i putea cu înlesnire deșpoia mai întâi de bani, apoi de produsele de hrană ce au pe lângă casă, pentru existența familiei și în fine chiar de înbrăcămintea de pe dânșii când mizeria și viciul i-au cuprins cu desevărsire!!!

Aflăm că D. Ministru de Interne a luat niște dispozițiuni contra vânzătorilor de băuturi spirituoase, adică a pus în aplicațiune legea licenților și a poliției rurale, în ceea ce privește acest comerț, care dacă ar fi fost aplicate cu sinceritate de la promulgarea lor poate că am fi putut constata astăzi, mai puține crâșme și debitanți; inse mai mulți țeranî cu viață și avere pe lângă casele lor.

Respectarea acestor legi va întâmpina multe greutăți, din osebite puncte de vedere; sperăm înse, că guvernul va ști a le înlătura și a lucra cu seriozitate și perseverența pentru a pune capăt fraudei și corupțiunii ce s'au întins în toată țara, răpind avutul și viața populațiunii rurale.

Este de datoria primarului, învățătorului a preotului și a tuturor autorităților locale a da povețe salutarii sătenilor, care din ignoranță sau patimă, nu-și cunosc interesul sănătății și a existenței lor.

În cât privește înbrăcămintea țeranilor noștri D. Dr. Antoniu a atins cu mult talent această chestiune, mai cu seamă din punctul de vedere economic. Dorim ca ziarele sale se fie ascultate, pentru că țara să se poată bucura cu timpul și de o independență economică, tot cu atât succes precum au știut a-și câștiga independența națională.

Dr. Cantimir.

INVENȚIUNI ȘI DESCOPERIRI MODERNE

(Urmare și fine.)

Voiu încerca a face o mică dare de samă în cea ce privește mașinele și fabricele în țară la noi.

În primul loc trebuie să mărturisesc cu părere de rău că la noi sunt foarte puține fabrici și foarte puține mașini. Avem niște începuturi pe această cale, mai ales din inițiativa privată; aceste sunt câte-va fabrici care ne dau obiectele de prima necesitate. Așa sunt fabricele de zahar de la Sascut și Chitila, cele de chibrituri din Iassy și București, cea de postav din districtul nostru; apoi fabricele de lumânări și de sapon de la Galați, fără a mai aminti morile de abor, velnițele, fereseile, fabricele de bere etc. Aceste fabrici încă nu au făcut progrese mari din cauză că le lipsește încurajarea și apoi, bine înțeles sunt concurate de fabricile străine. Unele din ele nici nu pot lucra continuu fiind că nu au în deajuns materialul brut trebuitor, precum sunt fabricele de zahar, care, din cauză că în țară la noi nu se cultivă în deajuns sfeclele, sunt întrerupte une-oră din cauza insuficienței materialului. Fabricile de chibrituri lucrează continuu și chibriturile eșite din aceste fabrici revaloriză în calitate cu cele străine, dar nu sunt consumate în cantitate mare din cauza chibriturilor străine și mai ales Austriace care se aduc în cantități foarte mari la noi. Din aceasta cauza nu se poate vede un progres simțitor în aceste fabrici.

Postavul eșit din fabrica D-lui Alcaz este bine lucrat, solid și nefalsificat; îi lipsește înse fineța postavurilor străine și aceasta din cauză că, consumație nefăcându-se proprietarul nu poate risca a întrebuița toate artificiele artei pentru a ajunge în fineță postavurile străine.

Un uz mai mare se face la noi de mașinele agricole care, după cât poate vede orî cine, aũ produs o mare schimbare în agriculturã.

Țara noastră este o țarã escluzivamente agricolã și avuția ei constãnd mai ales în cereale era natural ca primele începuturi sã se facã pe calea de a ușura și perfecționa sistemele de lucrare a pãmântului și strãngere a recoltelor. Cred cã, orî cine din noi nu va ezita un moment a zice cã: întroducerea mașinelor agricole, a facut cã agricultura sã facã progrese simțitoare și cã prin urmare nu ne remãne de cât a face ca aceste progrese sã meargã cât mai departe.

Ar fi bine ca exemplele date de cãți-va particulari prin începuturile de industrie de care am vorbit, sã fie urmate și de alții ca așã, încetul cu încetul sã scãpãm de tributul ce dãm țerilor strãine prin cumpararea de la ele a tot cea ce ne trebuie.

Sã facem ca în curãnd sã vedem în țarã la noi circulãnd obiectele industriei noastre în locul celor strãine. Numai atunci vom pute cu drept cuvãnt sã zicem cã avem industrie naționalã: atunci vom recunoaște profiturile ce rezultã din întroducerea mașinelor într'o țarã.

V. O. Buțurcanu.

DEDICAȚIUNE

Pășești în astă viață copilă zimbitoare,
 Bogată în iluzii, streină de'ori ce reu:
 Al teu e universul și ceriul cu a lui soare,
 Imensul, nemurirea, ah! totul e al tău.

Ah! totul îți suride—frumoasa ta privire
 Se pare că visează de'un raiu și pe pământ,
 Și mult te miri de'a vieții dureri, nefericire,
 Nici bine nu'ți dai seamă, ce este un mormânt

Un gând, un vis, o floare, îți sunt ades o lume,
 Eternitatea cărei tu singură 'ți creezi,
 Îi dai destinațiune, îi dai un tainic nume,
 Apoi 'n a ta creare te oglindești și crezi.

Orî ce moment al vieții o lume'î pentru tine
 Un haos viitorul, prezentul însei—un cerc
 De visuri inocente, joc, glumi, zile senine
 Ce ca miș valuri, blânde, grațioase curg și trec.

Și ast-fel îți e viața o dulce reverire,
 Ce nu 'nțelegi o taină, pământul paradis,;
 În sinul tău domnește o sfântă armonie,
 O presimțire, poate părerea unui vis.

O! dar ești fericită! zimbirea'ți îngerească
 E dulcea reflectare a sufletului tău,
 Ear vocea ta copilă, sonoră, ficiorească.
 No'aminte de'aici îngerî slăvind pe Dumnezeu.

O! dar ești fericită! etern remâi ferice,
 Etern și tu o dată, azi, mâni, vei ferici
 Vre o fință care iubindute 'ți va zice,
 Că traiul și a lui soartă cu tine va 'npărți.

Te va conduce 'n viață ș'atuncea îți va cere
 Credința ta în bine ori când să o păstrezi
 Căci groznic e momentul, din inimă când pere
 Iluzia, dorința în care acum crezi!

Apoi când vei ajunge la bătrânețe adâncă,
 Cu liniște la zile trecute vei gîndi;
 De'a tinereței raze ș'atunci, ș'atunce încă
 Îți vei aduce 'aminte și tainic vei zimbi.

Copiilor din juru'ți vei spune ca poveste
 De viața ta frumoasă, ear ei la rînduî lor.
 Bătrîni, la fii și fiice vor da ah! blîndă veste
 De seumpa lor bunică, de timpul trecător!

Remâi dar fericită și odată'ți amintește.
 De mine, de'al meu cântec ca de un eco sfînt,
 Ce frumuseței tale tributul azi plătește,
 Tributul cel mai dulce aice pe pămînt.

Gîndește-atunci la mine și de e cu putință,
 Surâde amintirei ca unui vis plăcut;
 Și împlinindu'mî poate o ultimă dorință,
 Cu o lacrimă sfințește mormîntul meu tăcut.

Gr. N. Lazu

OPERILE COMPLETE

ale lui

E. QUINET.

după

A. CARTAULT

I.

Democrația republicană a redicat un monument unuia dintre cei mai neadormiți apărători ai sei, lui E. Quinet, monument demn și de ea și de el; subscripția deschisă, sunt acum 4 ani, pentru publicarea din nou, a operilor complete ale marelui scriitor, aŭ fost umplută de numele tuturor oamenilor republicani cei mai ardinți și fără rezervă devotați, p. e. senatori deputați, consilieri generali și municipali; căci în adevăr, nu era vorba de a se face onoare numai memoriei unui ilustru om, dar și de a se lua precauțiunî pentru viitor: cuvîntul

inflacarat care a făcut 50 de ani, să bată inima Franței, nu trebuie pierdut pentru generațiile viitoare. În momentul când plănuim victoria, trebuie să ne inspirăm de înaltele și întăritoarele cuvinte morale care au preparat succesul.

Aastă-zî ediția e aproape terminată. De și însă, în mâinile Doamnei Quinet, sunt încă mai multe fragmente înădite, și, de și corespondențele ce urmăm ne va face de sigur importante descoperiri, totuși credem că a sosit oara, când trebuie să intrăm cu respect în studiul cetățanului adânc cugetător — Acest studiu va fi ușor: noi ne găsim în fața unei naturi candidе, avend o singură pasiune, a verității, și fără nici unul din acele ascunsuri sufletești sub care omul maschiază tot ce'l poate face mai puțin să fie stimat. Onestitatea, buna credință, iată cele două calități esteriore care ne isbesc, înainte de toate. El e un suflet transparent, care ușor se lasă a fi înțeles și care nu roșește înaintea criticei, neavând nimica de ascuns. Se renunțăm deci la atracțiunea picantă a indiscrețiunilor ce am pute ave; a căuta în E. Quinet un alt feliu de om de cât a fost cunoscut de contimpuranișei, ar fi osteneala deșartă; el se manifesta tuturor, așa cum este, în cărțile sale, cu o francheță senină; prepuelnica sagacitate și spiritul de descoperire, nu au nici un loc aice, nu avem de sfărîmat nici o ușă secretă și nici o cunoștință nouă de capatat prin viclenie sau prin forță. De voim a discuta memoria lui Quinet, dovezile sunt față, să fie deci judecat în deplină lumină, după cum în deplină lumină a și trăit.

Fericit ar fi fost să'și fi instruit el singur procesul seŭ. El l'ar fi început în uvrajul seŭ intitulat *Istoria*, sau mai bine zicând *originea ideilor sale*; E vorba în adc-

de primele impresii ale copilăriei sale și de purgătorul în care s'a format acest cugetător; cartea se scrie la al 17-lea an. Alte confidențe care nu s'aù preferat pentru publicitate, ne vor ajuta în urmă. E. Quinet iubea cu pasiune pe mama sa care'l crescuse, el îi zicea, dedicându'i pe *Prometeu*, una din scrierile sale: „Cătreștile acestei cărți îmi aparțin mie. Dacă însă ea conține vre-o dreaptă cugetare, și speranța unei lumi mai bune, apoi aceasta îi--o datoresc ție. Mama sa, de sigur, se deprins ași manifesta fără rezervă sufletul, bucuriile și durerile sale, de a ave numai gândiri înalte lăudabile și nobile. Corespondența cu mâna sa, pornită din primele impresii, fără reticență sau rezervă mentală, ne conduce de la adolescența sa neliniștită, până la suferințele se înfloriți și celebri. Mai târziu un alt amor, care nu însănătinat inima sfarmată a proscrisului, ne-au conservat asupra perioadei esilului atingătoare amănunțit, care ne introduc oare cum chiar în viața intimă a scriitorului. Multe lucruri ar fi pentru noi neînțelese dacă nu am ave notele Doamnei Quinet.—Mulțemită ei, viața și operele lui Quinet, care sunt strins legate, capetă o lumină nouă și o însemnată armonie.

Dacă a scrie și a gândi este o vocațiune, dacă acea vocațiune departează pe ceia ce o aù, departe de căile comune și îl face desprețuitor ai aurului, plăcerilor, onorurilor, și dacă acești oameni sunt consumați înăuntru de un foc divin și devin în afară neimblanziți, apoi nici unul mai mult de cât Quinet n'a cunoscut bucuriile și durerile unei stări atâta de stranie. Vieța sa turburată se însănătină prin o prodigioasă ardoare de muncă și aceasta se dovedește prin cursul neîntrerupt al operilor sale. Sufletul se vibrează și izbucnește sub lovitura evenimentelor. El nu cunoaște nici concentrarea mută în spațiul sterilă. Multe încercări a suferit el în lun-

ga sa vieță; o singură încercare este înaintea căreia el ar fi preferit moartea: Tăcerea și călușul în gură.

Născut în Bourg în Bresse la 17 Februar 1803 E. Quinet fu adus de tatul seu la Paris în Octombre 1820 pentru a se presenta la scoala Politehnică. După o matură consultare în familia sa el renunță la examen și întră ca comis la o casă de bancă. El însă nu putu suporta această tortură mai mult de 6 luni, și cu toată frica ce o avea de asprimea părintelui seu, el începu a scrie cu furie și la întâmplare. Iată'l deci singur în Paris la 18 ani fără sprijin și fără carieră bine hotărâtă. Aceasta e pentru dânsul epoca de neliniște de pipăiri și de preparare pentru viitor. El învață dreptul, urmărește debaterile parlamentare și încearcă ași câștiga viața prin jurnalism; pentru 50 de franci i se cumpără un articol „Plin de spirit”; Dar, Discursurile camerelor nașterile la întâmplare, loviturile de trăsnet, câinii turbați, cuprind atâta loc în coloanele jurnalului“ în cât articolul nu apare; adio deci „Armele de rebel”. In fine *tabletele jidovului rătăcitor*, panflet în contra restaurației, scris—E Quinet ni'o spune singur—după maniera de a scrie a lui Voltaire sfârșesc, mulțămită nu atâta opereii în sine pe cât ecscitațiuneii spiritelor, prin a încuraja pe tânărul debatant! prin un succes declarat.

E. Quinet nu găsise încă drumul seu el 'l căuta cu ardoarea furioasă și nerabdarea deșartă a tinereței. Ședereea prea lungă la Paris îi era nesuferită; în fie care toamnă el fugea la Certines sa guste repaos lângă mama sa.

El voiaja în Svițera apoi în Englitera, și se gândea serios să se ducă în Brasilia; apoi se reintorcea iarăși la vechele sale cărți. Necesitatea de a vide și de a învața îl sfășie. „Eu lucrez cu ardoare“ este cuvântul care zugrăvește de minune această perioadă a vieței lui

Curentul general al ideilor și această influență superioară care pune în secret pe spiritile mari, pe drunul lui îl îndreaptă către Germania și fără a ști un cuvânt Nemțesc el se consumă traducând *ideile asupra filosofiei istoriei umanității*, de Herder.

Uvrugiul se imprimă la *Strasburg*, ceea ce îl face în curând să vina pe țermurile Rinului și în valea Mecarului.

De atunci vieța sa întreruptă prin lungi călătorii în Grecia și în Italia se împarte între Germania și Franța; succesiv el vizită Strasburgul, Certines, Peloponesul, Roma, Neapolul, Baden, Heidelberg, Parisul. — Căsetoria sa cu *D-șoara* Mina More, fiica unui păstor protestant, și dorința unei vieți mai eftine, îl face să se așeze pe linia Pădurea Neagră, de și grija publicațiunilor sale îl forțază neincetat să vie la Paris.

Această nestatornicie colorează și uvragele sale; gândirea sa rătăcește ca și persona sa. Entusiasmat de Herder, captivat de bunomia patriarchală și de teoriile îndrăznețe ale învățaților Germani, se pare predominant de influența Germană. Din această direcțiune de spirit puresc *introducerea în filosofia istoriei umanității* (1825) *introducerea asupra operilor lui Herder* (1827) *despre origina Zeilor* (1828) și alte studii asupra stărei intelectuale și politice ale Germaniei asupra lui Goete, Koerner, Uhland, Oerres, Schlegel, Tieck, Woss, asupra deșteptărei unei naționalități plină de ură și de amenințări pentru noi, în același timp reveni iarăși la Franța, el descoperi în Biblioteca Regală vechele epopei și adresă Ministrului un raport asupra necesității de a le publica; el compune o *istorie a poeziei*, dădu cont de misiunea în Grecia, în un memoriu devenit mai târziu *Grecia modernă și raporturile sale cu anticitatea*, și resumă impresiunile șederei sale în Italia.

El scrise un vast uvrugiul de imaginație, *Ahasverus*

și două lungi poeme *Napoleon* (1835) și *Prometeu* (1838) Lăsăm de o parte broșurile politice în care el reproșa Monarchiei din 1830 că renega principiul său și traden- ză speranțele liberale, și o mulțime de articole de prin reviste. «Eu sunt ocupat scriea el mamei sale în April 1828, cu trei uvrage, pe care nu le pot termina de cât aici: 1-iu o *teorie a istoriei* și raportul său cu natura cu morala și cu arta; al 2-lea *Curagiul civil*; al 3-lea *Con- siderațiuni asupra filosofiei lui Schelling*, și asupra des- voltării științelor și a artelor în Germania în acești din urmă 20 ani. Această sarcină ni-am impus'o pentru va- ra această». Puțin mai târziu în Iulie același an el scri- ea următoarele, tot mamei sale «De dimineață și până sara eu lucrez la *consideratiunile* mele asupra Germaniei în al XV-lea secol după care va urma un mic uvrageiu asupra lui Schelling. Aceasta implică un tablou al isto- riciei reformei pe care noi nu'l cunoaștem de cât din punctul de vedere al Franței. In fine un șir de scene de imaginație, unde eu caut a descrie toate mișcările po- esiei care s'au succedat în suflete de la invaziune (1814- 1815) și căderea imperiului până la pasiunea renascân- dă a filosofiei» Ast-fel acest adolescent de 25 ani nu era mulțămit dacă nu începea de o dată de cât trei sau pa- tru mari uvrage; și el numea aceasta «munca unei veri». Opera sa imprimată nu ne dă de cât o slabă idee de activitatea spiritului său la această epocă.

(Va urma)

D I V E R S E

Concurs Dl. Dimitrie Apostolide Doctor în medicină de la facultatea din Viena și membru al societății, la con- cursul din 31 Octombrie expirat, pentru postul de Medic

Președintele Județului nostru, a obținut un rezultat strălucit, în-cât juriul prin Dl. Dr. Felix i-a exprimat mulțumi-
rile sale.

Afrandă Dl. Dr. Dimitrie Cantimir Președintele societă-
ții noastre, pentru perpetuare memoriei defunctei sale
soții, a donat spitulului Județan 5000 fr. ca cu venitul lor
să se întrețină un pat în spital.

Donația va purta inscripția: *Efrosina Dimitrie Cantimir
soacra Jordan.*

RELATIV LA CIUMA SIBERIANA

În No. 9 din „Contemporanul“ găsim un articol inti-
tulat „Ciuma Siberiană și Holera găinilor învinse de ști-
ință“. Chestiunea vaccinațiunii animalelor a fost tratată
cu mult mai înainte de alți autori, după cum vom pro-
ba mai la vale; vom însă a elucida câteva erori făcute
în concluziunea aceluși articol. Mai întâi asupra îndoelei,
dacă boala de vite, de la noi, este Ciuma Siberiană? Afir-
măm că epizotiile din anii 1877, 1878 și 79 la noi au
fost *pesta bovină*, ciuma vitelor sau ciuma Siberiană căria
după opiniunea oamenilor speciali îi s'a zis Siberiană, fiind
că ea a luat naștere tot-dea-una din stepurile Rusiei, după
cum și holera oamenilor poartă numire de holera Asiatică.

Autoriî Ruși și în special Dr. Halicki și Adanowetz con-
firmă asemenea espunerea de mai sus, că această boală
pleacă din stepurile Rusiei, și urmează mersul seu devăs-
lător în diverse țări prin importățiuni. În al doilea punct
al concluziunii „Contemporanul“ propune ca Gvernul să
se adreseze D-lui Pasteur pentru ași procura licitudul ne-
cesar la hultuirea tuturor vitelor din țara noastră. Dacă
ciuma Siberiană este ceea ce numesc Germanii: *Milz-brand*
și Francezii: *Charbon*, credem de datorie noastră a da ex-
plicațiunii că, *Milz-brand* nu este alt ceva de cât conges-
tiunea sanguină a splinei; iar *Carbonul* este o boală e-
pizotică caracterizată prin descompunerea generală a sin-
gelui de natura verulentă, și că ambele boale își pot lua
naștere în orî-ce țară. Asupra afirmațiunilor ca D-l Pas-
teur a deschis o nouă-eră pentru medicină, vom arăta că

hultuirea vitelor, atinse de *Pesta Siberiană*, a fost încercată încă din secolul XVIII. În Italia în anul 1711, și în Anglterra de D. Dadson la 1746 de asemenea D-nii Coutrivron, Roseman, Roell, Schweuk, Eder, Viter, etc. au făcut numeroase experiențe, care nu au dat de cât rezultate negative, în cât credem a lasa timpului confirmarea experiențelor D-lui Pasteur asupra hultuirei vitelor atinse de ciuma Sibăriană, înainte de a angaja Guvernul Român a lua în privința aceasta o dispozițiune generală.

Veterinar: C. IVLEF

Congresul Medical Român.

Aflăm că în București va ave loc o întrunire generală a medicilor din țară. Felicităm din inimă pe inițiatorii acestei idei, dorind a o vede realizată în timpul cel mai scurt, căci numai prin asemenea adunări medicii noștri și vor pute comunica unii altora cunoștințele și observațiunile medicale de prin diverse localități; sperăm că cu această ocasiune se vor studia multe chestiuni de Hygienă publică și privată, dându-se povățuirii utile pentru stărpirea boalelor epidemice ce bântue populațiunea țerei noastre.

Suntem siguri că onoratul guvern va profita de această ocasiune, pentru a pune în discuțiunea acestui congres medical național două chestiuni mari ce interesează viața și prosperitatea națiunii Române și anume: Organizarea serviciului sanitar din țară și asistența publică; cauzele mortalității generale și mijloacele Hygienice de remediare. Aceste întruniri științifice vor stimula pe toți acei ce au cultură intelectuală specială, îndemnându-i la lucru, căci prin știința și muncă au progresat toate țerile civilizate.

Din lucrările Societății.

S'au admis ca membri ordinari:

D-nii: Vasile Cristodulo vechiū magistrat; Mihaï Sigege inginer șef a serviciului tehnic al statului; Cara geali revisor scolar și Alesandru Ioan licențiat în drept